

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ І
ЗДОРОВ'Я

**Підготовка та захист кваліфікаційної роботи
за ОПІ Фізична культура і спорт
спеціальності Фізична культура і спорт
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
(методичні рекомендації)**

Автори-упорядники:

Фролова Л. С., Коваленко С. О., Каленіченко О. В.

УДК 796.01/.09

Рецензенти:

Безкопильний Олександр Олександрович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри ТМФВ ЧНУ ім. Б. Хмельницького

Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету

***Рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 4 від 25.06.2025 р.)***

Підготовка та захист кваліфікаційної роботи за ОПП Фізична культура і спорт спеціальності Фізична культура і спорт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти: методичні рекомендації [Електронний ресурс] / авт.-упор. Л. С. Фролова, С. О. Коваленко, О. В. Каленіченко. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2025. 56 с.

У методичних рекомендаціях представлено вимоги, що висуваються до наукових проєктів здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Наведено методичні рекомендації стосовно структурних частин роботи та відповідних допоміжних матеріалів. Викладено рекомендації щодо підготовки, оформлення та представлення результатів дослідження. Видання призначене для викладачів та здобувачів спеціальності Фізична культура і спорт за освітньо-професійною програмою Фізична культура і спорт.

УДК 796.01/.09

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОДІЛ 1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	7
1.1. Паперовий екземпляр кваліфікаційної роботи	7
1.2. Електронний екземпляр кваліфікаційної роботи	9
1.3. Нумерація сторінок	9
1.4. Титульна сторінка	9
1.5. Зміст	12
1.6. Заголовки структурних частин кваліфікаційної роб	13
1.7. Ілюстрації	15
1.8. Таблиці	17
1.9. Формули	19
1.10. Додатки	19
1.11. Список використаних джерел	21
РОДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ СТРУКТУРНИХ ЧАСТИН РОБОТИ	28
2.1. Текст роботи	28
2.2. Мова та стиль	28
2.3. ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	30
2.4. ВСТУП	30
2.5. РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД (АНАЛІЗ) ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	34
2.6. РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	37
2.7. РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	40
2.8. ВИСНОВКИ	40
2.9. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	42
2.10. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
2.11. ДОДАТКИ	43
РОДІЛ 3. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	44
3.1. Доповідь	44
3.2. Підготовка до відповідей на питання	49
3.3. Супроводжуючі документи	50
РОЗДІЛ 4. ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	51
4.1. Допуск до захисту	51
4.2. Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи	52
ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

ВСТУП

Для чого готувати студентський науковий проєкт?	Підготовка студентського наукового проєкту є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А7 Фізична культура і спорт галузі знань А Освіта.
Що таке студентський науковий проєкт?	Студентський науковий проєкт – це звіт про наукові дослідження, який повинен мати інноваційний характер з вирішення актуальних проблем спортивної підготовки спорту. Звіт подається у вигляді завершеної роботи і включає літературні, цифрові та графічні текстові елементи. Варіантом подачі звіту про дослідження магістра є кваліфікаційна робота .
Мета кваліфікаційної роботи	визначення рівня підготовленості студента до вирішення прикладних інноваційних завдань на основі набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок.
Мова кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота виконується державною українською мовою у науковому стилі та повинна мати логіку викладу інформації та аргументованість подання відомостей.
Що дає студенту робота над науковим проєктом?	Дозволить систематизувати, закріпити, розширити та застосувати знання у процесі виконання роботи; оволодіти методиками дослідження; розвивати навички самостійної роботи.
Які компетентності формуються у процесі дослідження?	Загальні компетентності: ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК6. Здатність розробляти проєкти та управляти ними. ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК2. Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту.

СК6. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

СК7. Здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту.

СК9. Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

СК15. Здатність до протидії корупції у професійній діяльності.

Що повинно відображатись у кваліфікаційній роботі?

- володіння студентом методикою пошуку і аналізу літературних джерел;
- належна повнота і обґрунтованість використання методів дослідження та їх результатів;
- знання про сучасні методики наукового дослідження та їх застосування;
- вирішення основних завдань та досягнення мети роботи;
- аргументованість висновків дослідження;
- рівень мовно-стилістичної культури;
- грамотність оформлення бібліографічного апарату, приміток, ілюстрацій, таблиць, додатків.

Хто може бути науковим керівником кваліфікаційної роботи?

- Науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук/доктора філософії та вчене звання

Які функції наукового керівника?

- консультування студента при виборі напряму дослідження, формулюванні чи уточненні теми, мети, завдань наукового проекту;
- допомога у підборі методик дослідження;
- допомога в організації роботи для виконання індивідуального плану дослідження;
- обговорення кола проблем за темою кваліфікаційної роботи;

- надання рекомендацій щодо вибору літературних джерел;
- надання рекомендацій щодо апробації результатів дослідження;
- спонукання дотримуватись правил академічної доброчесності;
- контроль своєчасності виконання завдань;
- інформування завідувача та членів кафедри про хід підготовки кваліфікаційної роботи;
- визначення ступеня готовності студента до захисту кваліфікаційної роботи на кафедрі та у державній екзаменаційній комісії.

Обсяг кваліфікаційної роботи повинен становити 35-55 сторінок друкованого тексту, включаючи титульну сторінку, список використаних джерел, додатки

Кваліфікаційна робота повинна пройти перевірку на плагіат. Допускається до 25% співпадінь

Електронний варіант кваліфікаційної роботи, який завантажується до репозитарію університету, повинен бути ідентичним друкованому варіанту, що надходить до екзаменаційної комісії

Студент (ка) повинні обов'язково пройти попередній захист своєї роботи на випусковій кафедрі

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється публічно на засіданні державної екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти

**Основна вимога підготовки наукового проєкту
ДОТИМУВАТИСЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

РОДІЛ 1

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Студентська **кваліфікаційна робота** за способом документування є рукописом (**рукóпис**, або **манускріпт** (лат. *manuscriptum*, від *manus* – рука і *scribo* – пишу) – писемний документ, створений від руки, на сьогодні це розширене значення відсутності стороннього редагування). Сучасні комп'ютерні технології дозволяють створювати друковані та електронні екземпляри документу, які повинні бути ідентичними. Основними складовими будь якого екземпляру кваліфікаційної роботи є титульна сторінка, зміст, перелік умовних скорочень (за необхідності), вступ, розділи основної частини (не менше 3 розділів, поділених на підрозділи), висновки, практичні рекомендації (за необхідності), список використаних джерел, і додатки (за необхідності).

1.1. Паперовий екземпляр кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп'ютерного принтера на одному боці сторінки паперу формату А-4.

***Робота подається до захисту зброшурованою в палітурній оправі
(див. зразок 1)***

Зразок 1

Параметри сторінки та друку (див зразок 2)

▶ поля сторінок: ліве – 2,5 см , праве – 1,5 см , нижнє і верхнє – 2 см ;	▶ міжрядковий інтервал у тексті – 1,5 ;
▶ текстовий редактор – WORD ;	▶ абзац – 1,25 см ;
▶ гарнітура шрифту – Times New Roman ;	▶ розташування тексту роботи – вирівнювання по ширині ;
▶ кегль шрифту (розмір) – 14 ;	▶ кількість символів у рядку – не менше 60 ;
▶ напис – звичайний;	▶ кількість рядків на сторінці – до 30 ;
між назвою розділу і підрозділу, а також між заголовком (назвою розділу чи підрозділу) і текстом пробіл з інтервалом 1,5 .	

Зразок 2

Міжрядковий інтервал назви підрозділу і тексту	РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	Міжрядковий інтервал назви розділу і підрозділу
1.1. Технічна підготовленість як складова спеціальної підготовленості футболістів Спортивне тренування, за твердженням В. М. Платонова [20], включає в тій чи іншій мірі всі основні розділи або відносно самостійні сторони підготовки: технічну, фізичну, тактичну, психологічну й інтегральну. Така структура упорядковує уявлення про складові спортивної майстерності, її міри систематизувати засоби і методи їх вдосконалення, а також управління процесом спортивного вдосконалення [6]. Оскільки кількість різних проявів окремих рухових якостей дуже велика, то і вдосконалення кожного з них вимагає диференційованого підходу [12].		
Міжрядковий інтервал тексту і назви підрозділу	1.2. Чинники формування технічної підготовленості футболістів	

1.2. Електронний екземпляр кваліфікаційної роботи

Електронний екземпляр (електронний файл) кваліфікаційної роботи повинен мати назву:

ФК-М24-112516-Мирошниченко Анастасія Олександрівна

де:

ФК – приналежність до ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я;

М – здобувач (ка) другого (магістерського) рівня вищої освіти;

24 – рік випуску;

112516 – ідентифікація здобувача (ки) з е-заліковки;

прізвище, ім'я і по батькові здобувача (ки) повністю.

1.3. Нумерація сторінок

Для нумерування сторінок потрібно у створеному електронному документі зайти на панелі завдань у вкладку **ВСТАВКА** і натиснути **Номер сторінки**, де вибрати **Вгорі сторінки** і варіант **Простий номер 3** (це варіант номера справа угорі). Після цього відкриється вкладка **КОНСТРУКТОР**, на якій знайти **Особовий колонтитул для першої сторінки** і вибрати цю функцію, поставивши галочку. Це означає, що номер на титульній сторінці не буде відображатись. Подвійним натисканням на мишку по тексту сторінки можна повернутись у звичайний режим документу.

1.4. Титульна сторінка

На титульній сторінці розміщується декілька блоків інформації про кваліфікаційну роботу (див. зразок 3).

Перший блок інформації титульної сторінки з міжрядковим інтервалом 1 містить:

- у верхній частині посередині сторінки прописними літерами напівжирним шрифтом вказується головний орган у системі центральних органів

виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки: **МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ У НАУКИ УКРАЇНИ;**

Зразок 3

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**
Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту і здоров'я
Кафедра спортивних дисциплін
Спеціальність А7 Фізична культура і спорт
Освітня програма Фізична культура і спорт

До зважисту допускаю
Завідувач кафедри
О.В. Каленіченко

(дата, підпис)

КВАЛІФІКАЦІОННА РОБОТА
освітнього ступеня МАГІСТР

**ПРОЯВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ВІДНОСИТЕЛЬНО СПОРТСМЕНІВ В
ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ІНТЕНСИВНОСТІ ТА ТРИВАЛОСТІ ТРЕНУВАНЬ**

Студентка групи МА 24 Митрошинченко Анастасія Олегівна

Науковий керівник: канд. н. ф/в і сп., доцент Фролова Л. С.

Консультант: докт. б. н., професор Коваленко С. О.

Черкаси – 2025

- під ним теж посередині сторінки прописними літерами напівжирним шрифтом вказується офіційна назва вищого навчального закладу, де виконана кваліфікаційна робота здобувача (ки): **ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО;**

- під ним теж посередині сторінки звичайним написом інститут, в якому навчається здобувач: Навчально-науковий інститут фізичної культури спорту і здоров'я;

- під ним теж посередині сторінки звичайними написом випускова кафедра: (наприклад) Кафедра спортивних дисциплін;

- під нею посередині звичайним написом спеціальність: Спеціальність А7 Фізична культура і спорт;

- під нею посередині звичайним написом освітня програма: Освітня програма Фізична культура і спорт.

Другий блок інформації титульної сторінки розміщується після попередньої частини через *один пробіл з міжрядковим інтервалом 2*:

справа звичайним написом:

До захисту допускаю
Завідувач кафедри
Ініціали, прізвище

(дата, підпис)

Третій блок інформації титульної сторінки розміщується після попередньої частини через *один пробіл з міжрядковим інтервалом 2*. У цій частині:

- посередині сторінки прописними літерами напівжирним шрифтом вказується назва наукового проєкту здобувача (ки): **КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА;**

- під нею посередині сторінки звичайним написом вказати освітній ступінь: освітнього ступеня МАГІСТР (*міжрядковий інтервал всередині частини 1*).

Четвертий блок інформації титульної сторінки містить назву теми кваліфікаційної роботи і розміщується через *один пробіл з міжрядковим інтервалом 1,5* після попередньої частини посередині сторінки прописними літерами напівжирним шрифтом: (наприклад) **ПРОЯВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ІНТЕНСИВНОСТІ ТА ТРИВАЛОСТІ ТРЕНУВАНЬ.**

П'ятий блок інформації титульної сторінки містить дані про здобувача, керівника та консультанта, розміщується *через два пробіли з міжрядковим інтервалом 1,5* від попередньої частини по ширині сторінки звичайним написом (*міжрядковий інтервал 1,5*):

Студент (ка) групи МА24: *вказати прізвище, ім'я по батькові повністю, відвести місце для підпису*

Науковий керівник: *вказати науковий ступінь та наукове звання керівника, відвести місце для підпису*

Консультант: *вказати науковий ступінь та наукове звання керівника, відвести місце для підпису*

Внизу титульної сторінки вказати місто, в якому здійснюється захист роботи та рік її захисту по середині сторінки звичайним написом.

1.5. Зміст

На наступній сторінці подається **ЗМІСТ**, до якого включені відомості про структуру роботи та номери початкових сторінок. Назви підрозділів та нумерація сторінок оформлюються звичайним написом, назви основних структурних частин роботи – прописними літерами напівжирним шрифтом, міжрядковий інтервал 1,5.

Найкраще зміст оформлювати у вигляді таблиці в три колонки (1- нумерація розділів, підрозділів; 2 – назва розділів, підрозділів; 3 – нумерація початкових сторінок) (див. зразок 4):

ЗМІСТ	
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	8
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	22
2.1. Методи дослідження	22
2.1.1. Аналіз літературних джерел	22
2.1.2. Дослідження психофізіологічних функцій	22
2.1.3. Методи математичної статистики	24
2.2. Організація дослідження	24
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	26
3.1. Порівняння психофізіологічних показників юних спортсменів на першому етапі тестування	26
3.2. Порівняння психофізіологічних показників юних спортсменів на другому етапі тестування	29
3.3. Зміни показників психофізіологічних функцій у річному циклі підготовки юних спортсменів	32
ВИСНОВКИ	38
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
ДОДАТКИ	46

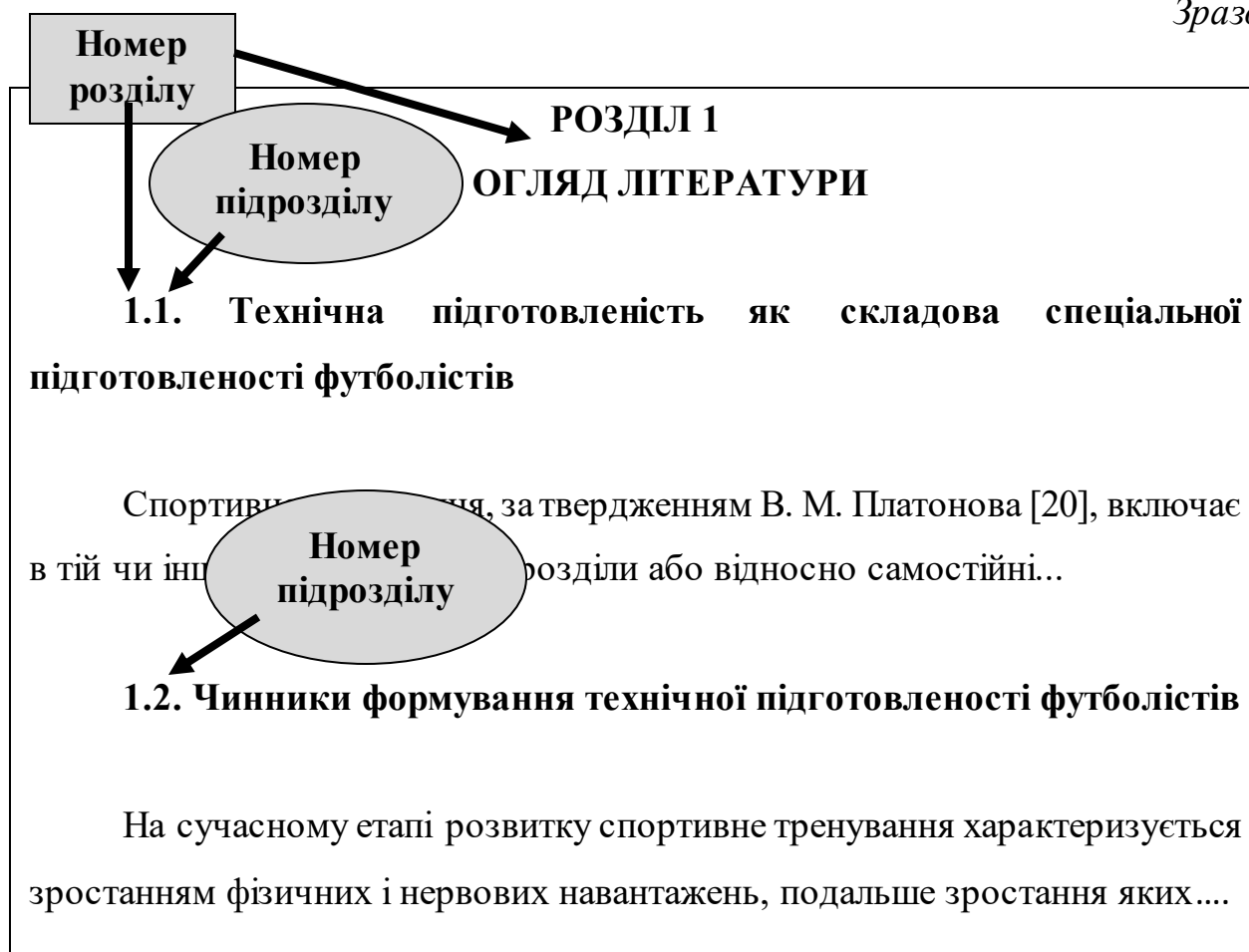
1.6. Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи

Заголовки структурних частин (**ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛИ, ВИСНОВКИ, ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**) друкують у самій кваліфікаційній роботі посередині сторінки прописними літерами напівжирним шрифтом. Кожну структурну частину необхідно

починати з нової сторінки. Перенос слів у заголовках, як і підкреслення заголовків не допускається як і крапки в кінці назви структурної частини.

Нумерацію розділів подають арабськими цифрами без знаку №, а для підрозділів вказуються подвійні цифри, перша цифра – це номер відповідного розділу, крапка, після якої черговість підрозділу, крапка і назва підрозділу без крапки за нею. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами з першої прописної з абзацного відступу. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенос слів у заголовках, як і підкреслення заголовків не допускається. Не допускається розташування назви підрозділу внизу сторінки, якщо після неї не вміщується мінімум два рядки (див. зразок 5).

Зразок 5

Назву розділу розташовують після слова **РОЗДІЛ** і його номера з наступного рядка, нумеруються розділи за загальноприйнятими вимогами (див. зразок 6).

Зразок 6

РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ
РОЗДІЛ 3 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кожний розділ починається з нової сторінки, підрозділи – через пробіл з міжрядковим інтервалом 1,5 під текстом попереднього підрозділу

1.7. Ілюстрації

Ілюструють наукові студентські роботи, виходячи із певного загального задуму за продуманим тематичним планом. Ілюстрації повинні відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Ілюстрації (малюнки, фотографії, схеми, діаграми, графіки, карти) повинні подаватись в науковій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номеру ілюстрації. Між номером ілюстрації та її назвою ставиться тире. Є ілюстрації з посиланням на джерело, а є ілюстрації, створені студентом (кою). Якщо ілюстрація взята із

джерела, під написом до неї необхідно вказати автора та номер публікації (посібника) зі списку використаних джерел. (див. зразок 7, 8).

Зразок 7

Рисунок 1.1 – Структура тактичної підготовленості спортсменів (за В. М. Платоновим [60]).

Зразок 8

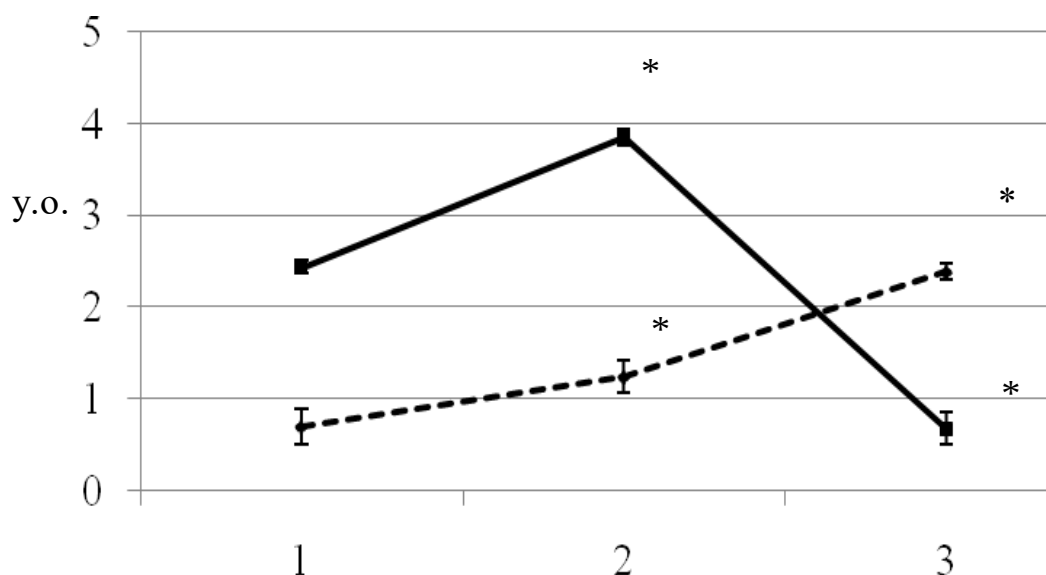

Рисунок 3.1 – Порівняння динаміки якості мислення гандболісток у нападі в іграх основних та допоміжних змагань:

..... – контрольні ігри;

————— – відбіркові ігри;

1, 2, 3 – нумерація ігор; * $p < 0,05$ – порівняно із попередньою грою.

1.8. Таблиці

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу.

Таблиці повинні подаватись в науковій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Друкувати таблиці можна 12 або 10 кеглем з використанням міжрядкового інтервалу 1. Таблиці, які містять менший кегль, виносять у додатки. Горизонтальні й вертикальні лінії, що розмежовують рядки таблиці, можна не наводити, якщо це не ускладнює користування таблицею. Таблиці не повинні виступати за поля основного тексту.

Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу. Назва містить: слово «Таблиця», номер арабськими цифрами, риску (–, тире), назву (з великої літери), одиниці виміру (якщо вони єдині для всіх показників таблиці). Крапка в кінці назви не ставиться крім випадків, коли наявність крапки обумовлена скороченням або одиницями виміру. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці, її не підкреслюють. Після назви таблиці вільний рядок не залишається (див. зразок 9).

Зразок 9

Таблиця 3.1 – Сенсомоторика юних баскетболістів різного рівня ФРНП

Рівень ФРНП	Сенсомоторні реакції				
	ПЗМР (мс)	РВ1-3 (мс)	РВ2-3 (мс)	Ммр (мс)	ЦОІ (мс)
Високий (n=14)	304,9±26,2	404,3±39,1	500±20,9	146,6±17,4	202,1±35,3
Низький (n=17)	299,3±15,6	398,8±15,7	492,7±23,2	143,6±3,8	204,1±21,9

Примітки: ПЗМР – проста зорово-моторна реакція; РВ1-3 – реакція вибору 1 фігури з 3; РВ2-3 – реакція вибору 2 фігур з 3; Ммр – середнє значення моторної реакції; ЦОІ – час центральної обробки інформації.

Або варіант підпису – справа курсивом «*таблиця*» і її порядковий номер, а нижче посередині назва:

Таблиця 3.1

Сенсомоторика юних баскетболістів різного рівня ФРНП

Якщо рядки таблиці виходять за межі сторінки, таблицю поділяють на частини для перенесення частини таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її шапку. Під час поділу таблиці на частини допускається її шапку замінити номерами стовпців, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. У разі перенесення таблиці над її частинами, перенесеними на наступні сторінки, з абзацного відступу пишуть: «Продовження Таблиці __» або «Кінець таблиці __» без повторення її назви. Таблиця відокремлюється від попереднього та наступного тексту пробілом з міжрядковим інтервалом 1,5 (див. зразок 10).

Зразок 10

Таблиця 3.6 – Кореляція техніко-тактичної підготовленості та психофізіологічних функцій футболістів (r)

Чинники	Ведення м'яча	Удар в ціль	Комплексна вправа
Стійкість уваги	-0,378*	0,126	-0,087
Переключення уваги	0,115	0,267	-0,679*

На іншій сторінці роботи таблиця продовжується наступним чином:

Продовження табл. 3.6
або *Продовж. табл. 3.6*

1	2	3	4
Сприйняття часу	0,502*	-0,124	0,081
Сприйняття простору	0,277	-0,495*	0,709*
Короткочасна пам'ять	-0,08	0,119	-0,486
Абстрактне мислення	0,091	0,189	-0,203
Асоціативне мислення	-0,158	0,055	-0,238
Логічне мислення	-0,118	0,214	-0,578*
Операційне мислення	0,129	0,427*	-0,115
Просторове мислення	-0,422*	0,577*	-0,257
Тактичне мислення у нападі	0,166	0,017	-0,551*
Тактичне мислення у захисті	0,091	0,202	-0,119

Якщо таблиці взяті із літературного джерела, то правила оформлення таких таблиць такі ж як і для ілюстрацій (див. підрозділ 1.6).

1.9. Формули

У науковій студентській роботі можуть розміщуватися формули, за якими здійснювалися розрахунки. Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул (див. зразок 11). Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Зразок 11

$$K_{рн} = \frac{G + 0,7C}{A + TO} 100\%, \text{ де} \quad (2.2)$$

$K_{рн}$ – коефіцієнт результативності нападу;
 G – середня кількість закинутих гравцем м'ячів у ворота суперника;
 C – середня кількість зароблених ним штрафних кидків;
 A – середня кількість виконаних спортсменом атак воріт суперника;
 TO – середня кількість допущених ним втрат м'яча до кидка;
 $0,7$ – коефіцієнт середньостатистичної вірогідності успішності реалізації штрафного кидка (за І. Є. Турчиним [66]);

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова “де” без двокрапки. Рівняння і формули треба виділяти з тексту пробілами з *міжрядковим інтервалом 1,5*. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного пробілу. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаку рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (-), множення. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання у тексті. Інші нумерувати не рекомендується. Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.

1.10. Додатки

Додатки студентської наукової роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою

(ілюстрації, таблиці, тексти документів, тощо), які не можуть бути розміщені в межах тексту. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття роботи:

- реальні документи;
- рекламні матеріали;
- проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на персональному комп'ютері, що розроблені в процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Кожен додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і поряд - велика літера, що позначає додаток.

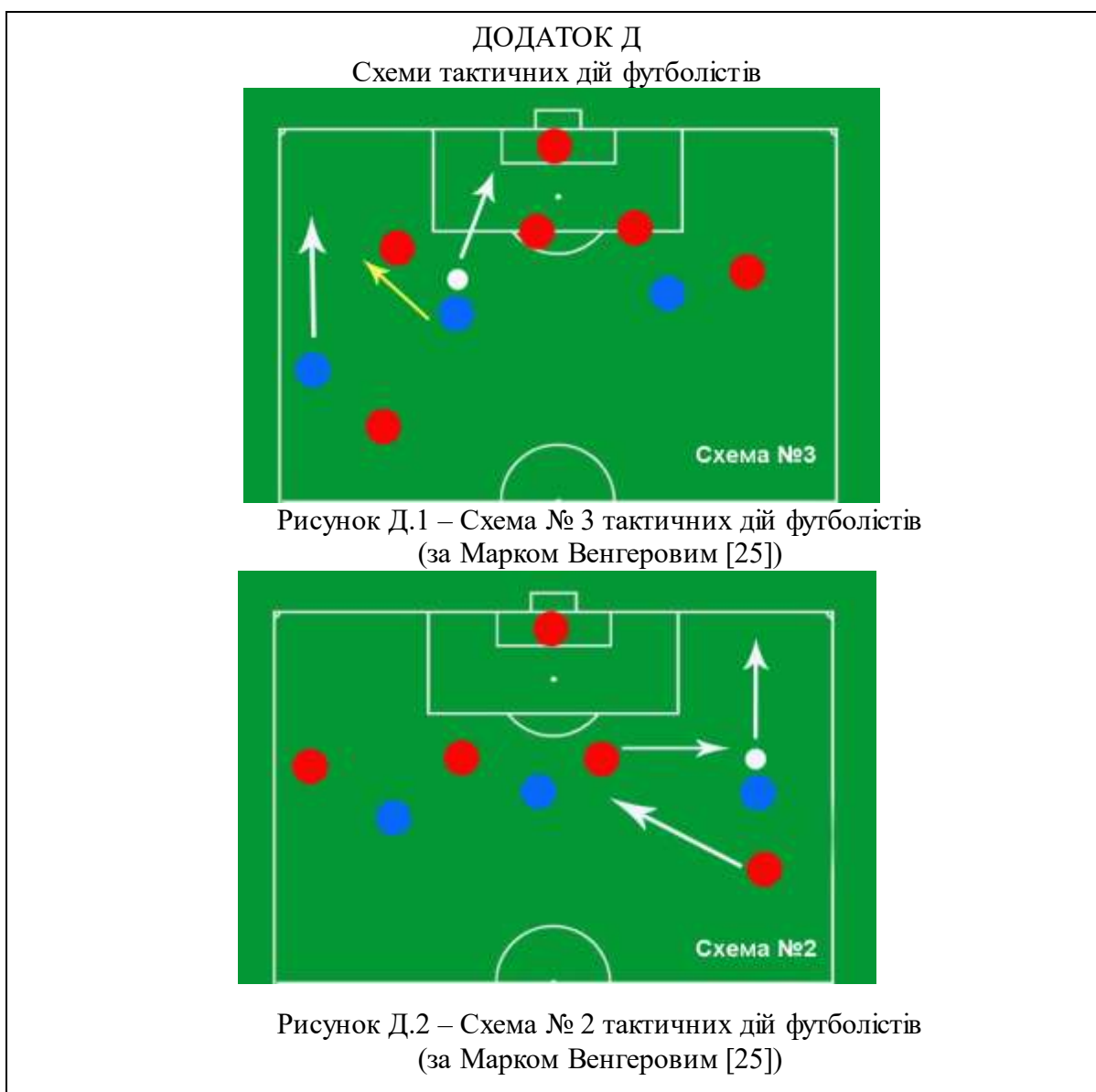
Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, И, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б, тощо. Єдиний додаток позначається як додаток А (див. зразок 12).

Зразок 12

ДОДАТОК А		
Акт впровадження		
результатів наукових досліджень у практику підготовки спортсменів КДЮСШ № 1 Черкаської міської ради		
Назва пропозиції, форма впровадження і коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
Автоматизована методика: «Визначення тактичної підготовленості спортсменів у хокеї на траві». Пропозиції щодо використання програми...	Вперше здійснена діагностика тактичної підготовленості кваліфікованих...	З допомогою методики вперше з'ясовано рівень розвитку тактичного мислення...
Автори розробники: керівник: виконавець: Директор КДЮСШ № 1 Черкаської міської ради		Л.С. Фролова О. Гончаренко В.А. Краснова
03.05.2014 р.		

Декілька ілюстрацій (таблиць, формул), які потрібно розмістити в межах одного додатку, нумерують послідовно, наприклад: «Рисунок Д.1» – перший рисунок додатку Д, «Рисунок Д.2» – другий рисунок додатку Д. Підпис рисунків здійснюється у відповідності до їх оформлення в основному тексті (див. зразок 13).

Зразок 13

1.11. Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використання джерел. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і

бібліографічним показчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв, тощо.

Джерела можна розмішувати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні наукових робіт);
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. При алфавітному способі спочатку перераховуються всі кириличні видання, потім – видання, здійснені латинським шрифтом.

Для нумерування джерел зручніше у списку виставляти автоматичний спосіб, використавши бібліотеку нумерації на панелі завдань до відкритого електронного документу. Нумерація позначається арабськими цифрами з крапкою після кожної з них. Далі йде прізвище автора (авторів), назва джерела і дані про це джерело (у відповідності до правил оформлення літературних джерел) (див. зразок 14). Кожний наступний номер джерела починається з нового рядка з абзацу, міжрядковий інтервал 1,5, кегль шрифту 14.

Зразок 14

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

згідно ДСТУ 832:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання.
Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Правила оформлення
Книги	
Один автор	1. Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с. 2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2012. 216 с. 3. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с. 4. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів : Тріада плюс, 2004. 392 с. 5. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с. 6. Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті-1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с
Два автори	1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.

	3. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ ПЛЮС, 2015. 212 с. 4. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с. 5. Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах : практ. посіб. Харків : Право, 2011. 136 с.
Три автори	1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с. 2. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнєцов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с. 4. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.
Чотири і більше авторів	1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 288 с. 2. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 3. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с. 4. The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY : Columbia University Press, 2010. 256 p.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально виконавче право України : навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с. 3. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків : Право, 2011. 656 с. 4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. 5. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.
Без автора	1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с. 2. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с. 3. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза, 2004. 736 с. 4. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с. 5. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.

	2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с. 3. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с. 4. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.
Частина видання	
Книги	1. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169. 2. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 3. Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. <i>Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки</i> : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків, 2014. С. 213–241. 4. Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Статті із продовжуваних та періодичних видань	1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Збірник наукових праць «Політологічні студії»</i>. 2011. № 2. С. 54–65. 2. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 3. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i>. 2017. № 5–6. С. 48–55.

	4. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. <i>Політичний менеджмент</i>. 2006. № 5. С. 3–17. 5. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 6. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 7. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108. 8. Dalton R.J. Comparative politics of the industrial democracies: from the Golden Age to island hopping. <i>Political Science</i>. 1991. № 2. P. 15–43.
Інші видання	
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 4. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 6. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с. 2. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України,

	2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. инт»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photo-gallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017). 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. –С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivvydannya/vznu/juridic_hni/VestUr2015v3/5.pdf (дата звернення: 15.11.2017). 4. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua/ (дата звернення: 12.10.2017).

Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 Харків, 2010. 36 с. 3. Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.
Дисертації	1. Євдоченко О.О. Європейське бізнес-середовище в розвитку міжнародної економічної діяльності : дис... канд. екон. наук : 08.05.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2005. 235 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вінченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с. 4. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.

РОДІЛ 2

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ СТРУКТУРНИХ ЧАСТИН РОБОТИ

2.1. Текст роботи

Текст наукової роботи повинен піддаватися *рубрикації*, тобто поділятися на складові, що слугує кращому розкриттю змісту проблем роботи і розумінню його читачами. Найпростішою рубрикою, яка повинна бути у будь-якому – не лише науковому – тексті, є **абзац**. Його розглядають як композиційний прийом, що слугує для об'єднання низки речень, які мають спільний предмет викладу. Число речень в абзаці може бути різним і коливається у широких межах, що визначається складністю думки, яка передається. У абзаці може бути не менше двох і не більше 8-10 речень.

Більш об'ємною рубрикою, на яку обов'язково ділиться основна частина, є **розділ**, а розділи (необов'язково!) можуть бути поділені на **підрозділи**. Головне правило, про яке слід пам'ятати, здійснюючи рубрикацію, полягає в наступному:

кожен розділ (так само підрозділ у розділі) за своїм змістом повинен містити виклад того, як дослідник розв'язує певне дослідницьке завдання (або логічне пов'язані між собою кілька завдань)

2.2. Мова та стиль

Кваліфікаційні роботи студента виконується у українському вищому навчальному закладі, тому мова роботи повинна бути українська. Допускається включення слів чи фраз англійською чи латинською мовами, якщо це доповнить та розширить межі розуміння проблеми. Також кваліфікаційна робота є праця наукового характеру, тому вимагає серйозного ставлення до стилю й мови, які склалися під впливом так званого академічного етикету.

Головною ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Для наукового тексту характерні цілісність, завершеність, пов'язаність.

Засобами вираження логічного зв'язку є:

- ✓ спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, які вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже і т. ін.);
- ✓ заперечення (проте, тимчасом, але, тоді як, однак та ін.);
- ✓ причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки тому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж);
- ✓ перехід від однієї думки до іншої (перш ніж перейти до..., розглянемо, зупинимось на..., варто розглянути, тощо.);
- ✓ результат, висновок (на закінчення зазначимо, усе зазначене дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід відзначити...).

Для демонстрації причинно-наслідкових відношень у реченні можна використовувати сполучники підрядності «завдяки тому, що», «між тим як», «внаслідок того, що», «тому що», «тоді як» та похідні прийменники «внаслідок», «відповідно до», «поряд з...», «протягом» тощо.

Науковий текст повинен складатися з точних, отриманих внаслідок спостережень і аналізу, тверджень, фактів і відомостей. Використання спеціальної термінології дозволяє у стислій формі давати розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів і явищ. Не рекомендується застосовувати анахронізми, архаїзми, неологізми тощо. У науковій мові передбачається відсутність експресії та емоційних висловлювань.

Наукова мова має стилістичні особливості. Основною її рисою є **об'єктивність викладу інформації**. Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є **вказівка на джерело** повідомлення або автора висловленої думки, що реалізується через використання слів і сполучень «за повідомленням», «за даними», «на думку» тощо.

Стиль писемної наукової мови – це **безособовий монолог**. Уся увага зосереджується на змісті повідомлення, авторське «я» відсунене на другий план. Виклад матеріалу повинне здійснюватися від першої особи множини (На нашу думку...), але краще віддавати перевагу безособовій формі (...дає можливість

переконатися...). Іншими характеристиками наукової писемної мови є смислова точність, ясність, стислість.

2.3. ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік можна подати на початку роботи окремим списком. Складається він таким чином: ліворуч – скорочення (за абеткою), праворуч – розшифровка. Наприклад:

Кмн – Коефіцієнт мислення у нападі

Крн – Коефіцієнт результативності гри у нападі

2.4. ВСТУП

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми, її значущість, підстави та вихідні дані для вивчення теми, обґрунтування необхідності проведення досліджень. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

Обов'язкові складові **вступу**:

- актуальність проблеми;
- зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів;
- практична значущість одержаних результатів;
- апробація результатів роботи.

Актуальність проблеми – це висвітлення відповідності наявної інформації потребам змінювати (удосконалювати, оптимізувати) процес підготовки спортсменів в обраному виді спорту. Для підготовки цієї частини вступу студенту необхідно:

- окреслити суть проблеми за сформульованою темою;
- вказати ступінь дослідження проблеми з використанням критичного аналізу та співставлення результатів наукового пошуку наявних публікацій обраного напрямку (посилатись на публікації останніх 5 років);
- надати короткий висновок щодо доцільності наукового проєкту для розвитку обраного виду спорту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами – це посилання на затверджену кафедрою програму дослідження студентського наукового гуртка, або затверджені кафедральні наукові теми, зареєстровані у державному реєстрі НДДКР, керівником якої (учасником наукової групи) є науковий керівник студентського наукового проєкту.

Мета дослідження – визначається фінальний результат наукового пошуку студента. Для підготовки формулювання потрібно дотримуватись основних принципів визначення мети:

- чіткість формулювання;
- лаконічність речення;
- орієнтація на досяжність результату.

Починати формулювання можна однією із стандартних фраз:

- встановити;
- з'ясувати;
- обґрунтувати (теоретично, експериментально);
- розробити;
- експериментально перевірити.

***Науковці рекомендують формулювати мету за схемою:
проблема-контингент-умови (стани, рівні, тощо)***

Завдання дослідження – це конкретизація дій для реалізації мети дослідження, викладена у логічній взаємопов'язаній послідовності. Їх можна розбити на 3-4 пункти.

Першим пунктом як правило є завдання з теоретичного дослідження. Формулювання завдання можна почати із слів «дослідити», «проаналізувати», «вивчити» проблему (вказати яку) за даними наукових публікацій чи літературних джерел), або «узагальнити дані спеціальної літератури та практичного досвіду» проблеми (вказати якої).

Інші пункти повинні стосуватись безпосередньо шляхів досягнення результату в експериментальних дослідженнях. Формулювання можна почати із стандартних фраз: «визначити», «розробити», «впровадити»,

Об'єкт дослідження визначається як процес або явище, на які спрямовується пізнавальна діяльність дослідника, як джерело проблеми. При формулюванні об'єкта дослідження потрібно відповісти на питання: ***що розглядається?***

Предмет дослідження визначається як конкретизація об'єкта, або це окрема властивість, питання, проблема об'єкта. При формулюванні предмету дослідження потрібно відповісти на питання: ***що вивчається?***

Тобто, об'єкт і предмет дослідження мають спільну точку сумісності, якщо об'єкт розглядає тему повністю, то предмет вивчає фрагмент цієї теми.

Методи дослідження – це короткий перелік методів дослідження, які буде використано у процесі реалізації мети роботи. Для встановлення і представлення методів потрібно розуміти, що це система прийомів і способів, які використовуються вченими для отримання нових знань, перевірки гіпотез і вирішення дослідницьких завдань. Вони формують основу для побудови наукових теорій та практичних рекомендацій.

Наукова новизна одержаних результатів – головна наукова концепція автора роботи. Це окреслення досягнутих нових знань на підставі вирішення завдань дослідження. Виділяють три рівні наукової новизни результатів наукової праці:

- перетворення відомих даних, докорінна їх зміна;
- розширення, доповнення відомих даних;

- уточнення, конкретизація відомих даних, поширення відомих результатів на новий клас об'єктів систем.

Перший пункт – це принципово нові в даній галузі знання, які не доповнюють відомі положення, а являють собою наукове відкриття. На цьому рівні розрізняють два варіанта новизни:

- **дискусійно-гіпотетичну**, де результати ще не достатньо доведено, тому починати формулювання потрібно з фрази «теоретично обґрунтовано та частково доведено (експериментально підтверджено)...»

- **загальноновизнану**, висновки науково обґрунтовані і достатньо конкретні, тому починати потрібно з фрази «вперше..», а далі, чи «теоретично обґрунтовано», чи «запропоновано», чи «уточнено».

Другий пункт передбачає, що новий результат *розширює або доповнює* відомі теоретичні чи практичні положення, вносить у них нові елементи, доповнює значення в даній галузі без зміни їх суті.

Третій пункт – вказує на те, що новий результат *конкретизує, уточнює* відомі положення, які мають допоміжне значення.

Типові помилки при визначенні наукової новизни:

- підміна актуальністю теми, або практичною і теоретичною значущістю;
- стверджується, що проблема вивчається вперше, що не допустимо, більш правильно вказати, що такому аспекті, в таких умовах раніше проблема не розглядалась;
- твердження мають характер констатації, що не потребує доказу;
- відсутній зв'язок між отриманими раніше і новими результатами (порушена спадкоємність).

Практичне значення одержаних результатів – це один із основних критеріїв оцінювання наукової роботи. Науковий результат оцінюється щодо значущості його для науки і практики та можливістю використання результатів дослідження. Впроваджувати можна як теоретичні, так і практичні результати

дослідження, що мають самостійне значення. При формулюванні практичної значущості здобувачу (-ці) потрібно:

- вказати на науково обґрунтовані та апробовані методи та засоби вдосконалення процесу спортивної підготовки;
- надати короткі відомості щодо впровадження результатів дослідження та отриманих ефектів від впровадження.

Апробація результатів роботи – це перевірка результатів дослідження, тобто встановлення придатності результатів для реалізації конкретних завдань. Апробація результатів може здійснюватися у вигляді:

- обговорення різних питань дослідження у науковому середовищі (наукові семінари кафедри, інституту, університету, засідання студентських наукових гуртків, тощо);
- підготовки тез та виголошення доповідей в рамках науково-методичних конференцій;
- підготовки публікацій у рецензованих журналах.

У формулюванні здобувачу (-ці) потрібно вказати де відбулась апробація.

Якщо питання дослідження обговорювались у науковому середовищі, то вказати тему обговорення і надати підтвердження назвою наукового середовища та номеру і дати протоколу засідання.

Якщо це участь у конференції чи публікація, то вказати бібліографічні дані тез чи статті.

2.5. РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД (АНАЛІЗ) ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

У розділі 1 представляється інформація, отримана при проведенні теоретичних досліджень за темою кваліфікаційної роботи. Це огляд сучасних тенденцій розвитку спортивної науки у напрямку досліджуваної проблеми за обраною темою.

Основна вимога:

у теоретичному огляді повинен бути присутній критичний аналіз літератури та демонструватись позиція автора з окремих питань

Увага здобувачів (-ок) при формуванні розділу 1 повинна зосереджуватись:

- на аналізі як педагогічних, так методичних умов вирішення проблеми;
- на демонстрації знань про сучасні інноваційні розробки;
- на узагальненні даних про практику застосування технологій чи методик.

При здійсненні огляду літератури **обов'язково здійснювати бібліографічне посилання. Бібліографічне посилання** – це сукупність бібліографічних відомостей про цитовану чи згадувану в науковому дослідженні опубліковану працю.

Наукова та загальна етика, а також законодавство дотримуються принципу: *будь-який факт, отриманий з літератури або іншого джерела інформації, а також будь-яка «чужа» (тобто та, яка не належить автору дослідження) думка мають бути підкріплені посиланням на джерело. Якщо цього немає, то автор привласнює те, що йому не належить, і таке інтелектуальне злодійство нічим не відрізняється від звичайного та називається **плагіатом**.*

У кваліфікаційній роботі рекомендовано використовувати публікації у періодичних виданнях останніх 10 років українських та закордонних вчених. Допускається посилання на навчальні чи навчально-методичні посібники, якщо необхідно надати у тексті різні трактування понять і термінів, а також авторські програми підготовки спортсменів, що важливі для розкриття суті наукової проблеми. Також допускається посилання на методичні рекомендації, якщо у них описано методики чи програми, які використано для проведення досліджень.

При викладі матеріалу теоретичних досліджень необхідно обов'язково посилатись на авторів публікацій із списку використаних джерел. Посилання на джерела може здійснюватися декількома способами:

- 1) **підрядково** (винесені з тексту вниз сторінки);
- 2) **позатекстово** (винесені за текст всієї праці, тобто після висновків, або її частин (розділів));

- 3) **внутрішньотекстові** (відомості про джерело у тексті);
- 4) **комбіновані** (коли в одній роботі використовуються різні види посилань).

Як правило, наукові керівники рекомендують використовувати позатекстові бібліографічні посилання у вигляді **СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, а посилання на джерело у тексті:

➤ позначається у квадратних дужках із зазначенням номера у списку використаних джерел. Можна вказувати автора чи авторів у тексті, тоді посилання позначається наступним чином: *«В. Платонов, А. Сахновский, М. Озимек [36] зазначали, що...»*. А можна посилатись на джерело без зазначення автора чи авторів, тоді квадратні дужки із номером джерела у списку ставляться в кінці речення чи абзацу, де представлена думка автора чи авторів, як наприклад: *«Згідно з сучасною стратегією багаторічної підготовки спортсменів рекомендується дотримуватись семиетапної періодизації [36]»*;

➤ посилання у круглих дужках після викладу основної думки з зазначенням тільки прізвищ авторів та року публікації, без номера джерела у списку використаної літератури. Наприклад: *«Згідно з сучасною стратегією багаторічної підготовки спортсменів рекомендується дотримуватись семиетапної періодизації (Платонов, Сахновский, Озимек, 2003)»*.

У кваліфікаційній роботі студент не може не використовувати положення, факти, ідеї вчених, що наведені у їх працях. Часто виникає необхідність відтворити повноту сутності цих висловлювань. Такий спосіб викладу інформації називається **цитуванням**.

У студентському науковому проєкті повинно переважати непряме цитування, тобто адекватний переказ слів автора, якого цитують

Але, у роботі може виникати потреба дослівного викладу думки, фрази, трактування автора чи авторів, що є **прямим цитуванням**.

З огляду на академічну доброчесність, студент повинен точно відтворювати цитований текст, оскільки щонайменше спотворення слів цитованого автора може спотворити й зміст сказаного ним. Текст цитати береться в лапки за граматичною формою, що подана в цитованій праці. Якщо цитата повністю відтворює речення цитованого тексту, то вона починається з великої літери, наприклад: «Головне завдання організації тренувального процесу полягає у створенні сприятливих умов для виконання командних та індивідуальних планів підготовки» [29].

Якщо цитата є частиною речення автора кваліфікаційної роботи і відтворює тільки частину речення цитованого тексту, то після відкриваючих лапок ставлять три крапки, наприклад: Фахівці наголошують на особливості організації тренувального процесу, де основна вимога «...у створенні сприятливих умов для виконання командних та індивідуальних планів підготовки» [29].

2.6. РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

У розділі 2 кваліфікаційної роботи подається опис методик, які використано для проведення дослідження. Розділ має декілька підпунктів, два з яких є основними:

2.1. Методи дослідження (*надається перелік методів дослідження у форматі списку чи звичайного тексту*).

2.2. Організація дослідження (*надається опис досліджуваного контингенту, умов проведення теоретичних та експериментальних досліджень, а також календарних термінів реалізації завдань роботи*).

У підрозділі 2.1. після переліку методів можна надати детальний опис методик, поданий суцільним текстом з поділом на абзаци для представлення кожної наступної методики. Проте, допускається поділ підрозділу на підпідрозділи з описом окремої методики, що полегшує сприйняття матеріалу розділу. У такому випадку нумерація підпідрозділів здійснюється у форматі

2.1.1., 2.1.2., ...тощо. При цьому назва підпідрозділу співзвучна методиці, а послідовність відповідає початковому переліку.

Правила опису методів дослідження:

1. Теоретичні методи дослідження (*вказуються тільки ті методи, які застосовано у роботі з літературними джерелами: аналіз сучасного стану проблеми..., порівняння існуючих трактувань..., зіставлення підходів до..., узагальнення думок щодо..., тощо*). Не потрібно детально описувати самі метод, а лише коротко вказати аспекти їх застосування.

2. Антропометричні, фізіологічні, педагогічні, соціологічні, психологічні методи дослідження (*якщо це загальновідомі методи, то можна надавати перелік методів, програм чи пристроїв без детального опису; якщо методи нові і не мають широкого застосування, то це потребує детального опису методики (пристрою, програми) з представленням параметрів налаштування*).

3. Експеримент (*представлення розробки авторської системи підготовки текстово і схемами (алгоритми, моделі, графіки), створених шляхом програмування чи моделювання, та опис послідовності впровадження розробки у тренувальний процес*).

4. Методи математичної статистики (*це методи, які дозволяють здійснити статистичний аналіз результатів. Найбільш доступним для студентів способом статистичного аналізу є описові статистики, які на найпростішому рівні кількісно описують або підсумовують масив даних. Сьогодні студенти застосовують програмне забезпечення для обробки результатів дослідження, тому у цьому підпідрозділі необхідно надати точну назву комп'ютерної (автоматизованої) програми з переліком тих параметрів, які будуть використані у таблицях та графіках, а також для порівняльного, кореляційного, факторного та інших видів аналізу даних*).

Вибір і затвердження методів дослідження студент (ка) здійснює разом з своїм науковим керівником з огляду на завдання роботи

У статистичному аналізі є міри центральної тенденції: **середнє значення, медіана та мода**. Вони потрібні:

- 1) щоб побачити загальну картину розподілу. Ми не можемо запам'ятати кожен факт, що стосується сфери дослідження;
- 2) щоб отримати чітку картину щодо досліджуваної сфери для розуміння та отримання потрібних висновків;
- 3) щоб отримати чіткий опис групи в цілому та мати змогу порівнювати дві або більше груп у термінах типової «поведінки».

У кваліфікаційних роботах студенти більше використовують середнє значення – **арифметичне середнє значення ряду даних**, так як воно більш стабільне, ніж медіана чи мода. Переваги використання середнього значення полягають у його легко підрахувати і воно враховує усі значення розподілу.

Для аналізу даних найбільше застосовують **нормальний розподіл**, це якщо усі міри центральної тенденції збігаються, тобто середнє дорівнює моді та дорівнює медіані. Такий розподіл називають розподілом Гауса або «дзвоноподібним» (bell-shaped curve), тому що графік подібний на форму дзвона у профіль. При нормальному розподілі більшість даних групуються, або «кластеризуються» навколо середнього значення.

Чим далі значення від середнього – тим менша ймовірність його появи

Значення у розподілі також ділять по осі X за **стандартними відхиленнями** (standard deviations). Стандартне відхилення використовується як індикатор того, наскільки «розкиданими» відносно середнього є значення певної змінної в наборі даних, і вимірюється в тих же одиницях виміру, що й змінна, розподіл. **Стандартне відхилення** – це корінь квадратний від **дисперсії** (variance). Дисперсія є мірою відхилення значень випадкової величини від центру розподілу (середнього). Більші значення дисперсії свідчать про більші відхилення значень випадкової величини від центру розподілу.

2.7. РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Третій розділ охоплює декілька взаємопов'язаних підрозділи, в яких студент (ка):

- ❖ проводять констатування (підтвердження) наявності проблеми за результатами початкового зрізу показників;
- ❖ розкривають шляхи вирішення проблеми при формуванні нових даних, що отримані внаслідок експерименту за повторним зрізом показників;
- ❖ демонструють взаємозв'язок (чи його відсутність) з іншими чинниками, або вибудовують структуру факторного впливу.

Третій розділ включає ілюстрації (таблиці, рисунки, фото, діаграми, схеми), створені студентом (кою) за отриманими у ході дослідження даними. Опис ілюстрацій словесно-цифровий. Проте, це не відтворення даних в описі, а представлення аналізу результатів (порівняння, визначення рівнів, демонстрація відмінностей).

Посилання на ілюстрації здійснюється після першого згадування про них, зазначенням виду ілюстрації, номеру розділу та порядкового номеру зображення, наприклад: *Результати дослідження показали відмінності фізичної підготовленості спортсменів (табл. 3.1)*, або *Результати дослідження показали прирости фізичної підготовленості спортсменів (рис. 3.2)*. Якщо ілюстрації займають усю сторінку роботи (A4), то їх необхідно перенести у додатки. В такому випадку посилання здійснюється на додаток, наприклад: *Результати дослідження показали відмінності фізичної підготовленості спортсменів (див. дод. А, табл. 1)*.

В кінці третього розділу необхідно представити короткий висновок без поділу на окремі пункти.

2.8. ВИСНОВКИ

Висновки – це узагальнення результатів роботи підсумовуючими даними з викладенням основного напрямку наукового та практичного застосування

здобутих результатів. Висновки повинні бути чіткі, лаконічні та логічні і розподілені на смислові блоки.

Перший смисловий блок висновків – це результат теоретичних досліджень з узагальненням стану проблеми.

Розділ 1 повинен вміститись у п'ять-сім речень першого смислового блоку висновків з підтвердженням актуальності теми

Другий смисловий блок висновків може відображати результати початкового зрізу показників (чи констатувального експерименту), де експериментально підтверджується проблема.

Третій і четвертий смисловий блок висновків може розкривати шляхи вирішення проблеми при формуванні нових даних, а також демонструвати взаємозв'язок (чи його відсутність) з іншими чинниками, або представляти структуру факторного впливу.

П'ятий смисловий блок висновків може вказувати на напрямки практичного застосування результатів дослідження.

У висновках може допускатись *три, чотири, п'ять* смислових блоків, кількість яких залежить від поставлених завдань у вступі.

При формулюванні висновків рекомендується використовувати стандартні фрази: *Аналіз літератури вказує, що [...]; У результаті дослідження виявлено [...]; Дослідження показали, що [...]; Встановлено [...]; З'ясовано, що [...], тощо.*

Характерні помилки при складанні висновків та вказівки щодо їх уникнення:

► **відсутність чіткості та логічності у тексті.** Слідкуємо за складанням речень та формуванням логічного ланцюга думок.

► **відсутність узагальнення результатів.** Слідкуємо, щоб опис основної частини роботи не відображався у висновках.

► **переписування вступу.** Слідкуємо та унеможливуємо сліпе копіювання думок, викладених у вступі чи першому розділі.

► **занадто багато уваги одному розділу чи підрозділу.** Слідкуємо, щоб обсяг смислових блоків був майже однаковим, особливо тих, що представляють практичну частину роботи.

► **відсутність зв'язку з метою та темою роботи.** Слідкуємо за ключовими словами висновків мети, завдань і теми роботи.

► **відсутність конкретних результатів дослідження.** Слідкуємо, щоб висновки не були загальними і відірваними від результатів роботи.

► **відсутність критичної оцінки.** Слідкуємо, щоб у висновках була присутня об'єктивна оцінка результатів свого наукового пошуку, особливо якщо вони містять обмеження чи не достатній об'єм даних для наукового чи практичного застосування .

2.9. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Практичні рекомендації повинні містити інформацію щодо вдосконалення системи спортивної підготовки для вікової чи кваліфікаційної категорії спортсменів в обраному виді спорту, які зроблено на підставі аналізу отриманих даних. Практичні рекомендації представляються у вигляді послідовно викладених взаємопов'язаних речень з акцентуванням на основних моментах впровадження перевірених експериментально розробок, або у вигляді переліку необхідних дій застосування результатів роботи на практиці. Якщо у роботі мали місце авторські розробки, які було впроваджено у практику у ході дослідження, то студент (ка) оформлює *Акти впровадження*. При цьому на початку практичних рекомендацій вказує на результати впровадження як реалізовану частину дослідження, а потім викладає практичні рекомендації, що мають місце у подальшому застосуванні. Посилання на акти (див. дод. К).

2.10. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Для підготовки кваліфікаційної роботи повинні аналізуватись матеріали наукових публікацій останніх 5-10 років з обраної наукової проблеми чи проблем, що допоможуть у розумінні шляхів розв'язання завдань дослідження. Їх об'єм має бути в межах 80-85% списку літератури. Допускається джерела 30-40-річної давності публікації в межах 10-15% списку літератури, якщо їх інформація допомагає зрозуміти зміни підходів до вивчення предмету дослідження. Рекомендується насичувати список джерел як вітчизняними, так і іноземними публікаціями у середньому співвідношенні 50%/50%.

Категорично не допускається до списку джерел включати літературу російських авторів, періодичних видань росії, та публікації російською мовою

2.11. ДОДАТКИ

Для допоміжних матеріалів кваліфікаційної роботи існують **додатки**.

Додатки можуть вміщувати в себе такі види інформації:

1) рисунки чи таблиці з результатами досліджень, розмір яких не дозволяє включити їх до основного тексту роботи;

2) ілюстрації чи документи, які доповнюють зміст роботи (нормативно-правових актів, угоди, акти впровадження, стенограми виступів, статистичні дані тощо).

РОДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Доповідь

Підготовка доповіді здійснюється на завершальному етапі оформлення кваліфікаційної роботи для того, щоб внесені корективи у роботу були відображені безпосередньо у доповіді на захисті.

Доповідь – це письмово зафіксоване повідомлення з певної теми, яке передбачає подальше публічне виголошення

Письмова фіксація доповіді по темі кваліфікаційної роботи повинна мати обов'язкову візуалізацію, тобто створену у спеціальній програмі **візуальну презентацію доповіді** з текстовим варіантом майбутнього повідомлення.

Структура презентації (бажано важливі частини презентації представити окремими слайдами):

- інформація про тему, автора роботи, наукового керівника;
- актуальність проблеми;
- мета та завдання дослідження;
- методи дослідження;
- організація дослідження;
- результати дослідження;
- висновки і практичні рекомендації.

Розглянемо детально по слайдам:

Слайд 1: містить назву теми, прізвище та ім'я студента, відповідність його рівню вищої освіти, прізвище та ім'я наукового керівника з означенням його наукового ступеня та звання (див. зразок 15).

Слайд 2: містить матеріал, що вказує на актуальність проблеми. Актуальність представляється або текстом, або картинками, або і текстом і картинками (див. зразок 16).

Слайд 3: містить чітке формулювання мети та завдань дослідження (див. зразок 17).

Зразок 17

Мета дослідження

встановити зв'язок ефективності тактичних рішень в нападі баскетболістів в ситуативних умовах гри в більшості та меншості з швидкістю сенсомоторної реакції

Завдання дослідження

1. Провести дослідження проблеми ефективності рішень у баскетболі за аналізом наукових джерел.
2. Встановити швидкість сенсомоторної реакції баскетболістів в різних режимах тестування та ефективність тактичних рішень в ситуативних умовах гри в більшості та меншості.
3. Встановити зв'язки між ефективністю тактичних рішень баскетболістів і швидкістю сенсомоторної реакції різної складності.

Слайд 4: містить інформацію про основні методи дослідження. Відомі методики можна переліком (а можна тільки оголосити, а на слайді не представляти), а нові бажано представити коротким описом та ілюстраціями (див. зразок 18).

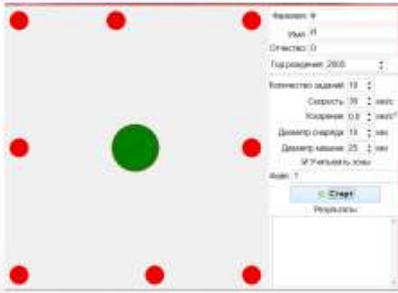
Зразок 18

Методи дослідження

АНКЕТА

1. Люблю спостерігати за ходом гри.	
2. Частіше виступаю собі на захисті.	
3. Не викликаю нікого, хто неграє.	
4. Люблю грати в гру.	
5. Виступаючий метод для миттєвої реакції.	
6. Дивлюся на гру, але гравців не помічаю.	
7. Мені рідко вдається відслідкувати гравців.	
8. Зосереджую увагу на гравцях, які грають добре.	
9. Мені подобається грати на захисті.	
10. Коли граю, люблю спостерігати за гравцями.	
11. Люблю себе помічати, коли гравці не помічають.	
12. Вважаю гравців, які грають добре, за своїх.	
13. Коли граю, старіюся бути, як і інші гравці, які грають добре.	
14. Люблю грати на захисті.	
15. Люблю грати на захисті.	
16. У мене є особливості гри.	

Тест домінуючого виду сприйняття
(діагностика домінуючої перцептивної модальності С. Єфремцева)

Комп'ютерне тестування точності зорово-моторної реакції на основі реакції на рухомий об'єкт
(програма Sniper)
Автори: Любченко К. М., Коваленко С. О., Петренко Ю. О., Фролова Л. С., Питель А. А.

Слайд 5: містить інформацію про дослідований контингент та умови проведення дослідження, педагогічний експеримент (якщо такий проводився) (див. зразок 19).

Зразок 19

Педагогічний експеримент:

Основна група

Впроваджувалися ігрові вправи з використанням повторного та ігрового методу тренування.

Одна із ігрових вправ: завдання – розвиток спритності, тривалість вправи 6-7 хвилин.

Організація і зміст: група гравців бігає всередині квадрата, змінюючи швидкість і напрям. Через 15 с тренер вигукнує якесь число (наприклад, «чотири»), після чого гравці повинні якомога швидше розділитися на групи зазначеного складу, міцно взявшись за руки або обнявшись за плечі. Ті, що запізнилися, отримують жартівливе покарання. Після перерви у 15 с біг поновлюється, а тренер називає іншу цифру.

Футболісти контрольної групи здійснювали підготовку за традиційною програмою

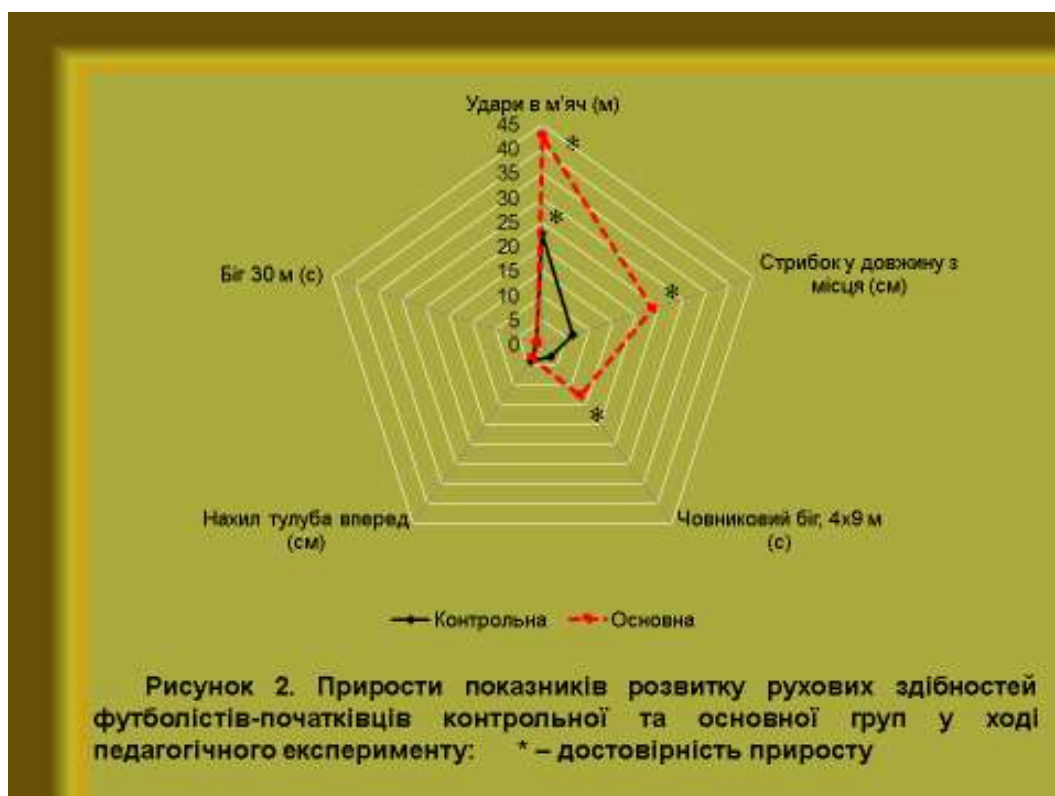
Слайд 6 і так далі: висвітлюють результати дослідження, які потрібно представити ілюстраціями (таблицями, рисунками, схемами, тощо) (див. зразок 20).

Зразок 20

Таблиця 1

Показники швидкості реакції на рухомий об'єкт кваліфікованих баскетболістів при бінокулярному сприйнятті

Показники	Періоди річного циклу підготовки		
	Підготовчий період	Перед-змагальний період	Змагальний період
Час реакції при сприйнятті рухомих об'єктів зліва, мс	129,97±6,12	126,83±6,77	110,45±6,89*
Час реакції при сприйнятті рухомих об'єктів справа, мс	130,76±7,47	111,20±6,84*	109,58±6,94
Час реакції при сприйнятті рухомих об'єктів зверху, мс	139,31±8,98	136,15±7,12	115,42±7,36*
Час реакції при сприйнятті рухомих об'єктів знизу, мс	137,67±7,13	134,88±6,99	133,47±7,05

Останній слайд презентації: містить короткий текст основних висновків, що представляють практичні результати роботи, та основні практичні рекомендації (якщо такі присутні у роботі).

На доповідь студента (ки) виділяється **до 10 хвилин часу**, тому рекомендований об'єм презентації **до 10-12 слайдів**.

Презентація може включати фото або відео матеріал ходу дослідження чи представлення процесу тестування замість опису методики чи експерименту

3.2. Підготовка до відповідей на питання

Підготовка до захисту своєї роботи включає вміння відповідати на питання екзаменаційної комісії лаконічно, чітко та аргументовано. Члени екзаменаційної комісії повинні:

- ✓ з'ясувати рівень обізнаності студента (ки) у питаннях, які глибоко вивчав;
- ✓ переконатись, що студент (ка) достатньо оволодів (ла) відповідними компетентностями та програмними результатами навчання.

Під час захисту кваліфікаційної роботи можуть виникати запитання різного характеру, що потребують знань студента (ки):

- 1) з основних положень роботи;
- 2) застосованих методик;
- 3) результатів дослідження;
- 4) наукового та практичного застосування результатів дослідження.

3.3. Супроводжуючі документи

При поданні друкованого варіанту кваліфікаційної роботи у державну екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти додаються супроводжуючі документи відповідного зразка:

- 1) індивідуальне завдання з визначенням календарних термінів виконання завдань дослідження та підготовки до захисту. Цей документ готують студент (ка) і науковий керівник спільно;
- 2) відгук наукового керівника;
- 3) рецензію (відгук зовнішнього рецензента);
- 4) заяву студента (ки) про перевірку на плагіат (від руки);
- 5) друкований висновок перевірки оригінальності тексту.
- 6) копія статті (періодичного видання) чи тез (наукової конференції).

РОЗДІЛ 4

ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Допуск до захисту

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали навчальний план.

Кваліфікаційна робота проходить процедуру перевірки на текстові збіги і автентичність тексту комплексним онлайн сервісом, де формується звіт у форматі електронного файлу. Здобувачі вищої освіти допускаються до захисту кваліфікаційної роботи, якщо відсоток оригінального тексту не нижче встановлених меж (табл. 1).

Таблиця 1 – Шкала оцінки рівня оригінальності тексту для кваліфікаційних робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти залежно від відсоткового показника [2]

Поріг	Рівень оригінальності тексту	Рекомендована дія для наукового керівника
Понад 80 % оригінального тексту	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним текстовим запозиченням. Рекомендується науковим керівником до захисту.
Від 60 до 80 % оригінального тексту	Задовільний	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Передається на розгляд науковому керівнику для прийняття рішення про допуск до захисту або повернення на доопрацювання з повторною перевіркою на оригінальність доопрацьованого тексту.
Від 40 до 60% оригінального тексту	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату. Кваліфікаційна робота може бути прийнята лише за умови доопрацювання з обов'язковою повторною перевіркою на оригінальність доопрацьованого тексту.
Менше 40% оригінального тексту	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Кваліфікаційна робота до захисту не допускається і повертається на доопрацювання з обов'язковою повторною перевіркою на оригінальність.

Кваліфікаційна робота обов'язково повинна мати **відгук наукового керівника**. Календарні терміни подачі кваліфікаційної роботи науковому керівнику і рецензенту прописано в індивідуальному завданні. Відгук наукового керівника охоплює здібності студента (ки) до виконання робіт наукового характеру. Відгук наукового керівника надається письмово.

Кваліфікаційна робота повинна пройти рецензування і отримати **відгук (рецензію) зовнішнього рецензента**, якими можуть бути фахівці-практики, науковці, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти. Рецензія повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) в екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої освіти. Рецензія надається письмово.

Попередній захист кваліфікаційної роботи здобувачі проходять на випусковій кафедрі не пізніше як за місяць до офіційного захисту у ДЕК. Студенти, кваліфікаційні роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту на Атестації здобувачів вищої освіти. Студенти, кваліфікаційні роботи яких потребують суттєвої роботи над помилками, проходять повторний попередній захист на випусковій кафедрі у додатково визначені терміни.

4.2. Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється публічно на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти, склад якої затверджується у встановленому порядку наказом по університету. На захисті можуть бути присутні, окрім екзаменаційної комісії, наукові керівники, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, стейкхолдери, здобувачі першого та другого рівня вищої освіти.

Здобувач готує для виступу **доповідь та ілюстративний матеріал** до неї (візуалізовану доповідь у вигляді презентації, створену у спеціальному програмному забезпеченні). Під час захисту здобувач демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів

екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти та інших присутніх на захисті фахівців.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача є:

- ❖ оформлення роботи відповідно до вимог та рекомендацій;
- ❖ лаконічність та науковий стиль доповіді;
- ❖ чіткість та аргументованість відповідей на питання.

Результати захисту кваліфікаційної роботи оцінюється з використанням комплексної системи оцінювання: власної системи закладу вищої освіти (за 100-бальною шкалою), національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), Європейської кредитно-трансферної системи (A, B, C, D, E, FX, F) (табл. 2).

Таблиця 2 - Шкала оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за ECTS	Сума балів системи ЗВО	Мірило
Відмінно	A	90-100 балів	Робота має високий рівень оригінальності тексту, здійснено власне оцінювання публікацій останніх 5-10 років, використано сучасні методи дослідження, проведено комплексні дослідження, представлено аргументовані висновки та обґрунтовані практичні рекомендації, здійснена апробація результатів у періодичних виданнях чи на наукових конференціях, представлена чітка і лаконічна доповідь, надано аргументовані відповіді на питання, оформлення роботи відповідає вимогам та рекомендаціям
Добре	B	82-89 балів	Робота має задовільний рівень оригінальності тексту, зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, не здійснена апробація результатів у періодичних виданнях чи на наукових конференціях, представлена чітка і лаконічна доповідь, відповіді на питання не достатньо чіткі і повні, оформлення роботи відповідає вимогам та рекомендаціям (може мати не суттєві зауваження до оформленні роботи, що знижує оцінку)
	C	75-81 бал	

Задовільно	D	69-74 бали	Робота має задовільний рівень оригінальності тексту, прореферовано літературні джерела, проведено дослідження, але дані представлено не коректно, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування, відсутні практичні рекомендації, не здійснена апробація результатів у періодичних виданнях чи на наукових конференціях, представлена лаконічна доповідь, відповіді на питання не достатньо чіткі і повні, оформлення роботи має суттєві зауваження
	E	60-68 балів	
Незадовільно	FX	35-59 балів	Робота має задовільний рівень оригінальності тексту, проте лише продубльовано інформацію з літературних джерел, список має суттєві порушення щодо підбору літератури та оформлення, проведено дослідження за непов'язаними з темою та завданням роботи методиками, сформульовано загальні висновки, що не відповідають темі, меті і завданням, наукова новизна і практичне значення не відповідає отриманим результатам, не здійснена апробація результатів у періодичних виданнях чи на наукових конференціях, представлена не структурована доповідь, відповіді на питання відсутні, оформлення роботи не відповідає вимогам та рекомендаціям
	F	0-34 бали	

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вимоги до підготовки та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти діють з моменту затвердження до друку рішенням засідання кафедри спортивних дисциплін та Вченої ради Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я. Право конкретизувати процедурні вимоги щодо виконання кваліфікаційних робіт, оформлення супровідних документів та захисту на Атестації здобувачів вищої освіти має Вчена рада Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, що потребуватиме внесення змін у методичні рекомендації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кваліфікаційна робота магістра. Методичні рекомендації щодо її виконання для студентів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» / уклад. О. О. Солтик, Ю. В. Дутчак. Хмельницький : ХНУ, 2021. 53 с. URL: https://tmfvs.khmn.edu.ua/wp-content/uploads/sites/14/metodychni-rekomendatsiyi_kvalifikatsijna-robota_2021-1.pdf
2. Методичні рекомендації щодо виконання та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, спеціалізація «Фізичне виховання»: / уклад. С В. Трачук, О. В. Андреєва, В. П. Семененко, М. О. Дєдх. Київ : НУФВСУ, 2023. 26 с. URL: <file:///D:/%D0%9D%D0%9D%D0%86%D0%A4%D0%9A%D0%A1%D0%97/Aktual-2.pdf>
3. Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи магістра зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» освітня програма «Фізкультурно-спортивна реабілітація» /уклад. С. В. Гетманцев, А. А. Біла. Миколаїв: Видавництво ЧНУ ім. П. Могили, 2024. 66 с. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Kvalifikatsijna-robota-2.pdf>
4. Положення про курсові й кваліфікаційні роботи у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. ЧНУ ім. Б. Хмельницького: веб-сайт. URL: https://drive.google.com/file/d/18n_kXL7nszCDwiB-IzbpBCHidEiCbeoq/view
5. Про кваліфікаційні роботи. ЧНУ ім. Б. Хмельницького: веб-сайт. URL: <https://cdu.edu.ua/informatsiya/studentam/pro-kvalifikatsiini-roboty.html>
6. Шаблон кваліфікаційної роботи. ЧНУ ім. Б. Хмельницького: веб-сайт. URL: <https://drive.google.com/file/d/1lHN9cPrz33hMHizIedMdYgrzoeUyo4vT/view>
7. Шинкарьова О. Д., Шинкарьов С. І., Дубовой О. В. Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А7 «Фізична культура і спорт». Полтава: Видавництво: Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2025. 40 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10969/methog.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Інформація про авторів:

Фролова Людмила Сергіївна, кандидатка наук з фізичного виховання і спорту, доцентка, доцентка кафедри спортивних дисциплін Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Заслужена тренерка України, гарантка ОПП Фізична культура і спорт спеціальності Фізична культура і спорт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Коваленко Станіслав Олександрович, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри спортивних дисциплін Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Каленіченко Олексій Володимирович, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри спортивних дисциплін Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького